

KALUNDBORG ARKÆOLOGI FORENING

30. årgang nr. 2, maj 2017

FORMANDENS ORIENTERING

De første fire måneder af året var præget af en del mindre aktiviteter og projekter der var for små til at blive tilbudt alle medlemmerne. Vi har assisteret MVE ved forundersøgelserne ved den nye Vesthavn og udgravet en del generelt fundtomme kogegruber og andre gruber fra bronzealder/jernalder. Vi fandt dog bl.a. en del daterende keramik fra førromersk jernalder i en grube.

Vi har også været på Sejerø fire gange for at undersøge nogle skibsstader (nauster) langs kysten ved Elmebjerg. Formålet var at lede efter daterende genstande der kunne bekræfte at anlægget stammer fra vikingetid eller tidlig middelalder. Jens foretog opmåling og tegning af anlæggene, mens andre foretog detektorundersøgelser i og omkring anlæggene. Vore fund tyder på at anlæggene først kom i brug i slutningen af 1500-tallet og blev brugt til begyndelsen af 1700-tallet. I kan læse om et af fundene her i bladet. Mere kommer senere.

Vores udstilling ”Vikingerne ved Melby” fortsatte i reduceret form i rum 1 sammen med Korsriddertapetet efter at være blevet pillet ned i Riddersalen og er nu ved at blive pakket sammen. Flere af genstandene er allerede sendt til analyse og konservering, og de resterende fund skal snart overdrages til MVE. Der gøres stadigvæk gode detektorfund ved Melbygård – senest har Henrik fundet den lille fletmaske som ses nedenfor.

Generalforsamling

Der er sket ændringer i bestyrelsen – Birgitte Gelting har trukket sig som suppleant efter mange års godt samarbejde i bestyrelsen (stor tak til Birgitte), og Snorre Poulsen er valgt som ny suppleant (velkommen!). Efter generalforsamlingen gennemgik arkæolog Trine Borake resultaterne af de to undersøgelser vi har hjulpet hende med, bl.a. Eriksholm-udgravningen og Herslev-rekognosceringen.

Den kommende tid

Sommeren byder på en række udflugter og aktiviteter. Bl.a. skal vi til Samsø i juni for at se Kanhavekanalen og til Vordingborg i august for at se vikingegenstande fra Hedeby.

Vi har planlagt tre kystrekognosceringer og skal lave aktiviteter for skolebørn samtidig med dronningens besøg den 13.-14. juni og som sommerferieaktiviteter på museet i uge 26. Vi skal også fejre foreningens 30-års jubilæum den 11. juni med en havefest på museet.

På udgravningsfronten håber vi på at museet vil få brug for os i forbindelse med de arkæologiske undersøgelser ved den nye Vesthavn.

Kommende aktiviteter (se mere inde i bladet):

21. maj: Kystrekognoscering

1. juni: Udflugt til Kanhavekanalen på Samsø

3.-5. juni: Vævefestival på Katstrup Gods

11. juni: 30-års jubilæums-havefest

13.-14. juni: Dronningens besøg

17. juni: Kystrekognoscering

27.-29. juni: ”Bliv juniorarkæolog for en dag”

2. juli: Kystrekognoscering

27. august: Udflugt til udstillingen ”Vikingernes metropol”

David Barry

SOMMERENS KYSTREKOGNOSCERINGER

Søndag den 21. maj kl. 09.00

Lørdag den 17. juni kl. 09.00

Søndag den 2. juli kl. 09.00

Da kysterosionen forårsaget af vinterens storme sandsynligvis vil frilægge kulturlevn langs Kalundborgs kyster, er det vigtigt at vi fortsætter vores kystrekognoscering. Hvor vi tager hen, vil afhænge af vejrforholdene osv. Røsnæs, Asnæs og Reersø er sandsynlige mål.

Det praktiske: Vi mødes ved museet og deles om kørsel i egne biler. Husk varmt tøj, regntøj, gode sko og mad og drikkevarer.

Tilmelding: Senest dagen før (men helst inden) til formanden per e-mail David@Barry.DK eller telefon 5956 5660/4082 8024.

30-ÅRS JUBILÆUMS-HAVEFEST

Søndag den 11. juni kl. 14

I år fylder Arkæologiforeningen 30 år, og i den anledning inviterer bestyrelsen til en stille, rolig og forhåbentlig hyggelig havefest på museet kl. 14 søndag den 11. juni. Vi håber at se jer alle til festen.

Vi spiser (og drikker) i et stort telt i museets have ca. kl. 15. Der serveres en vifte af lækkerier i form af tapas og cava. Hvis vejret er dårligt, flytter vi ind i foredragssalen.

Der vil foregå en del i Højbyen den dag som vi kan få gavn af, da bl.a. Gardehusarregimentets hesteeskadron og andre vil være i gang med forberedelser til dronningens besøg den følgende tirsdag.

Tilmelding: Senest den **6. juni** (men helst inden) til formanden per e-mail David@Barry.DK eller telefon 5956 5660 / 4082 8024. Festen er gratis for medlemmer, mens ægtefæller og andre bedes betale kr. 100.

NOGET OM SKIVEØKSER (7)

Især med henblik på Stammebådspladsen

Fortsættelse og afslutning af artikelserie i Kalundborg Arkæologiforenings medlemsblad nr. 1 januar 2015, nr. 2 maj 2015, nr. 3 september 2015, nr. 1 januar 2016, nr. 2 maj 2016 og nr. 1 januar 2017.

Stikler af skiveøkser

Det er ikke usædvanligt, at skiveøkser med ødelagt æg er blevet omdannet til stikler eller stikkellignende redskaber. Af denne redskabstype – altså stikler af skiveøkser – er der på Stammebådspladsen udgravet 31 stk. foruden 10 ”almindelige” stikler fortrinsvis lavet af flækker. De fleste af stiklerne lavet af skiveøkser fra Stammebådspladsen kan betegnes som tværstikler, frembragt ved at selve økseæggen er fjernet ved et tværgående stikkelslag. Det er for så vidt på næsten tilsvarende måde, at skiveøkser med større eller mindre held kan være opskærpet, og det kan til tider være vanskeligt at skelne mellem, om der er tale om et mislykket forsøg på at opskærpe en skiveøkse, eller om det i realiteten er en stikkel, man har fremstillet. Men efter bedste overbevisning er der tale om 22 tværstikler med et enkelt stikkelslag på tværs af øksens længderetning, mens 4 tværstikler har tværgående stikkelslag fra begge øksens kanter. På 5 eksemplarer er der stikkelslag i øksens længderetning fra samme hjørne af øksen som det tværgående stikkelslag. Skiveøkser omdannet til stikler er velkendt fra andre ertebøllelokaliteter, hvor det er konstateret, at de kanter, der er opstået, efter at den oprindelige økseæg er borthugget, bærer tydelige spor efter brug. Brugssporene tyder på, at disse omhuggede skiveøkser har været anvendt som en slags høvle (Andersen 2009) (Grøn 1982).

Genbrug har ikke været ukendt, for desuden kan nogle skiveøkser være hugget om til eksempelvis de ovennævnte stikler samt til mejsler og bor. Det har Niels Bødker Thomsen skrevet en artikel om i tidsskriftet *Aktuel Arkæologi* (Thomsen 2003a).

Til venstre skiveøkse med et enkelt tværgående stikkelslag fra øksekanter. I midten skiveøkse med tværgående stikkelslag fra begge øksekanter. Til højre skiveøkse med et langsgående stikkelslag efterfulgt af et tværgående stikkelslag. Foto: Jens Nielsen.

De øvrige stikler fra Stammebådspladsen. Foto: Jens Nielsen.

Skrabere af skiveøkser

På 3 af skiveøkserne fra Stammedbådspladsen er der foretaget en retouchering på selve æggen. Herved er fremkommet en mere eller mindre jævnt afrundet skraberæg, således at der i realiteten er tale om regulære skiveskrabere. Ud over de tre skraberer fremstillet af skiveøkser er der fundet 12 ”almindelige” skiveskrabere foruden 6 flækkeskrabere.

Til venstre skiveskraber fremstillet af skiveøkse. Foto: Jens Nielsen.

Til højre diverse skive- og flækkeskrabere. Foto: Jens Nielsen.

Bor af skiveøkse

Et enkelt skivebor er fremstillet af en omhugget skiveøkse, hvor nakkeenden er hugget til som borespids. Derudover er der fra Stammedbådspladsen yderligere 7 ”almindelige” skivebor, 4 kernebor, 3 flækkebor og 6 små flækkebor eller drilbor.

Til venstre skivebor fremstillet af en skiveøkse. Foto: Jens Nielsen.

Til højre diverse kerne-, skive- og flækkebor fra Stammedbådspladsen. Foto: Jens Nielsen.

AFSLUTNING

Alt skal jo have en ende, og det gælder også denne artikelserie om skiveøkser. De fremlagte resultater vedrørende Stammedbådspladsen skal betragtes som foreløbige. Enkelte typebestemmelser kan være diskutabelt, og en endnu mere detaljeret gennemgang af materialet vil kunne bibringe nye informationer. Men alt i alt giver det vel et nogenlunde godt overblik over de mange skiveøkser, der er fundet på Stammedbådspladsen. Materialet fortæller desuden om, at man jævnligt har forsøgt at udbedre skaderne på en ødelagt økseæg, men til tider uden det helt store held. Genbrugstanken har ikke været fjern for ertebøllekulturens fisker-, jæger- og samlerbefolkning, hvilket blandt andet ses ved, at større havarerede flintredskaber er blevet omdannet til andre redskaber af mindre størrelse.

Jens Nielsen

Skiveøkserne fra Stammebådspladsen er i forbindelse med sorteringsarbejdet lagt ud på et laaaangt bord. Det er en stor fordel, at museets foredragssal lejlighedsvis kan anvendes til sådanne formål. Foto: Jens Nielsen.

LITTERATUR:

Andersen, Søren. H, 2009: Ronæs Skov.

Andersen, Søren H. og Esben Kannegaard, 2013: Ka´ De li´ østers? SKALK nr. 6, 2013.

Fischer, Anders, 1982: Bonderup-bopladsen. Det manglende led mellem dansk palæolitikum og mesolitikum? Antikvariske Studier 5.

Grøn, Ole, 1982: Økser der ikke er økser. "Lægæst". Arkæologi i Sønderjyllands Amt, nr. 1. Haderslev.

Johansson, Axel Degn, 1971: Barmosegruppen. Præboreale bopladsfund med skiveøkser i Sydsjælland. Historisk Samfund for Præstø Amt. Årbog 1968. Næstved.

Johansson, Axel Degn, 1990: Barmosegruppen. Præboreale bopladsfund i Sydsjælland. Aarhus Universitetsforlag. Århus.

Johansson, Axel Degn, 1998: Ældre stenalder i sydlige Norden. SDA (Sammenslutningen af Danske Amatørarkæologer) 1998.

Mathiassen, Therkel, 1959: Nordvestsjællands Oldtidsbebyggelse. Nationalmuseets Skrifter. Arkæologisk-Historisk Række VII. Nationalmuseet. København 1959.

Mertz, E. L., 1924: Oversigt over de sen- og postglaciale Niveauforandringer i Danmark. DGU II rk., 41.

Petersen, Peter Vang, 1982: Jægerfolket på Vedbækbopladserne. Kulturudviklingen i Kongemose- og Ertebølletid. Nationalmuseets Arbejdsmark 1982.

Petersen, Peter Vang, 1984: Chronological Variation in the Late Mesolithic of Eastern Denmark. Journal of Danish Archaeology. Vol. 3. 1984.

Thomsen, Niels Bødker, 2003a: Fra økse til bor. Genbrug af flintredskaber på Sejerø i jægerstenalderen. Aktuell Arkæologi nr. 2 – 1. årgang – september 2003. SDA (Sammenslutningen af Danske Amatørarkæologer).

Thomsen, Niels Bødker, 2003b: Miniature-økser. Oldsager i miniformat fra jægerstenalder. Aktuell Arkæologi nr. 3 – 1. årgang – december 2003. SDA (Sammenslutningen af Danske Amatørarkæologer).

TILLÆG

”Lindebjergøkser”

Lindebjerg er et højtliggende plateau beliggende ca. 5 km nordøst for Stammebådspladsen. Lindebjerg har gennem en længere årrække været besøgt af amatørarkæologer, der blandt andet har fundet en hel del pilespidser fra flere forskellige af stenalderens perioder.

Blandt fundene fra Lindebjerg er der adskillige små skiveøkser, hvoraf en del har en meget spids nakke. Faktisk er nakken så spids, at nogle af de små økser er opfattet som skivebor. Ikke desto mindre er ekspertisen nogenlunde enig om, at det reelt er små skiveøkser, og at de må være neolitiske. ”Lindebjergøkserne” er faktisk så små, at de må betegnes som miniatureøkser.

Fund fra Lindebjerg.

Foto til venstre viser forsiden. Foto til højre viser bagsiden.

Øverst til venstre en lille skivemejsel. De øvrige er små skiveøkser. Bemærk den spidse nakke på flere af økserne, der får dem til at ligne små skivebor. Fra Uffe Seneca Nielsens samling. Foto: Jens Nielsen.

Jens Nielsen

SOMMERFERIEAKTIVITER FOR BØRN

”BLIV JUNIORARKÆOLOG FOR EN DAG”

Tirsdag den 27. til torsdag den 29. juni

Museet har bedt os om at arrangere nogle arkæologiske aktiviteter for børn i uge 26. Aktiviteterne er annonceret under overskriften ”Bliv juniorarkæolog for en dag”. Se: <http://www.vestmuseum.dk/Nyheder-3.aspx>

Aktiviteterne vil foregå kl. 11-14 i museets have og ved Vestborgen. Der vil være plads til 24 børn i følge med voksne pr. dag. Vi laver 4 poster med aktiviteter for ca. 6 børn ad gangen, såsom at grave efter knogler og potteskår i sandkassen, opmåle og tegne ruiner på Vestborgen, gå med metaldetektor i museet have og vandsolde jord. Vi har brug for 5-6 medlemmer per dag, og I er velkomne til at deltage flere dage.

Tilmelding: Senest den **18. juni** (men helst inden) til formanden per e-mail David@Barry.DK eller telefon 5956 5660 / 4082 8024. Ved tilmelding bedes I fortælle hvilke(n) af de tre dage I kan deltage og helst vil deltage.

UDFLUGT TIL KANHAVEKANALEN

Torsdag den 1. juni

Vi tager til Samsø for bl.a. at besøge den ca. 500 m lange og 11 m brede Kanhavekanal som i vikingetiden forbandt Stavns Fjord med Kattegat ved Mårup Vig. Kanhavekanalen er et af vikingetidens største ingeniørarbejder og vidner om den centraliserede magt og samfundseksponation som skete i slutningen af jernalderen og vikingetiden (750-1050 e.Kr.).

Den nu tørre Kanhavekanal set fra luften mod vest – med ”tilføjet” vand.

Der bliver også tid til at besøge Samsø Museum og en række andre arkæologiske seværdigheder såsom gravhøje.

Det praktiske: Transporten foregår i biler – vi deles om kørsel som vi plejer med maks. fire personer per bil. Ved tilmelding bedes I fortælle om I kan lægge bil til. Vi mødes ved museet kl. 08.00 og sejler fra Kalundborg havn kl. 08.45. Er tilbage kl. 19.00 Vi medbringer selv madpakker og drikkevarer.

Pris kr. 150 inklusive færge-/biltransport, kaffe/basse på vejen og entre. De der lægger bil til, får kr. 100 i benzinpenge.

Tilmelding: Senest den **21. maj** (men helst inden) til formanden per e-mail David@Barry.DK eller telefon 5956 5660 / 4082 8024.

SIGNETRING MED BOMÆRKE FRA SEJERØ

I forbindelse med et detektorprojekt på Sejerø i 2017, som ved en senere lejlighed forventes fremlagt i medlemsbladet, fandt Henrik Jensen fra Kalundborg Arkæologiforening blandt andet en signetring med bomærke. Signeter har som oftest været forsynet med et praktisk og dekorativt håndtag, men de findes også i form af fingerringe, således at signeterne samtidig kunne fungere som personlige smykker. I øvrigt er ringen fra Sejerø antagelig fremstillet af bronze eller messing.

Detektorfundet signetring fra Sejerø. Foto: Jens Nielsen (selfie).

Lidt om bomærker

Et bomærke er – ifølge et leksikalt opslag – *et tegn, der repræsenterer enkeltpersoner og benyttes overalt, hvor disse i stedet kunne have sat deres navn. Bomærker forekommer hovedsagelig i den nord-europæiske kulturkreds. De er sammensat af fortrinsvis rette linjer i enkle kombinationer med faste typer: firtal (Merkurstav), kors, pil, krog, timeglas, trekant med flere.*

Bomærkelignende tegn forekommer på fund allerede fra sten- og jernalderen, men først med forekomsten af ordet "signa" i germanske folkeretter, svarende til "mærker" i den islandske lovbog Grágás og i Jyske Lov 1241, kan bomærket i dets vigtigste funktion som ejendoms-mærke fastslås. Brugen af bomærker nåede sit højdepunkt i 1500- og 1600-tallet, men tog kendeligt af fra omkring 1670 for næsten at forsvinde i byerne omkring 1700. På landet er de blevet almindeligt anvendt indtil omkring 1800.

Bomærker har ofte en ydre lighed med runer, og i en del norske mærker fra 1300-tallet, men også sporadisk senere hen indgår rune-elementer, der udgør ejerens navn eller forbogstaver. Tilsvarende forekommer i 15- og 1600-tallet kombinationer af latinske bogstaver med bomærkeelementer samt tilpasning af latinske bogstaver i traditionelle bomærkeformer. Bomærker optræder desuden som ophavs-mærker, blandt andet i form af guld- og sølvsmedemærker. Endelig ses de hyppigt anvendt af analfabeter i stedet for underskrift.

[NB: Bomærker hører til i en tid, hvor de fleste hverken kunne skrive eller læse. Derfor blev bomærket anvendt i stedet for en underskrift. Således kunne bomærket ved hjælp af signetet stemples ind i voks eller lak, men bomærket kunne også tegnes med en pen, som det ses i Sejerø Sogns kirkebog, eller tegnet kunne skæres ind i træ eller hugges ind i sten.]

*På landet forekom det faste gårdsmærke, **der bestod uanset skiftende ejere**, hvilket muligvis er bomærkets ældste funktion. Meget ofte er der stor indbyrdes lighed mellem mærkerne inden for samme slægt, idet dog sønner oftest overtog faderens bomærke med små ændringer.*

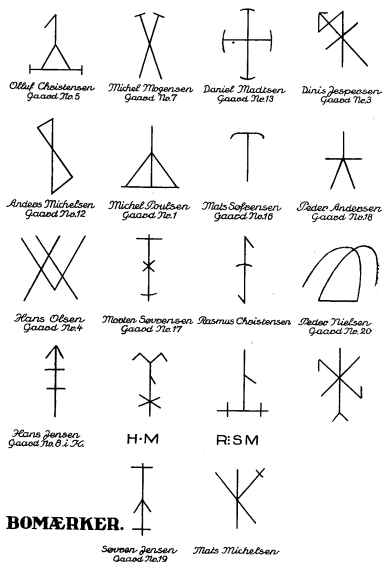
Kvinder førte for det meste faderens eller ægteemandens bomærke eller brugte et Jesusmonogram.

Rasmus Nielsens bog Sejerø Sogns Historie udkom i 1923. Om brug af bomærker på Sejerø fortæller han: *I Stedet for at skrive sit Navn benyttede Bonden et Bomærke, og hver Gaard havde sit Bomærke, der var sammensat af lige eller krumme Streger. Det ser ud til, at der i hver Gaard har været et Signet med Bomærket paa. I Meddelelser fra Sejerø Landsret er en Del Bomærker (Sejerø Landsret eksisterede 1622-88, hvor denne instans d. 14 maj blev til Sejerø Birk). I Kirken er der 5 Bomærker. I den ældste Kirkebog findes kun 3 Bomærker, der er benyttet som Underskrift, naar Bønderne var Forlovere. Henimod Slutningen af det 17. Aarhundrede hørte brugen af Bomærkerne op. I Kirkebogen skrev Bønderne saa Forbogstaverne til deres Navne, hvorefter Præsten skrev deres fulde Navn nedenunder, f. Eks. R. M. (Rasmus Mikkelsen).*

Der må i realiteten have været ret mange signeter på Sejerø, for ifølge Rasmus Nielsen havde hver gård sit bomærke, og ved udskiftningen 1795-96 var der 31 gårde foruden 36 huslodder. Dertil kommer, at bomærkerne blev ændret i forbindelse med ejerskifter, og her bliver der hurtigt tale om adskillige generationer af ejere.

Rasmus Nielsens bog indeholder en hel del navne, men først i forbindelse med udskiftningen af Sejerøs jorder i 1795-96 er der en fuldstændig fortegnelse over ejerforholdene på Sejerø. *Ved Forordningen af 23. April 1781 ophævedes Fællesskabet, og snart efter opfordrede Regeringen Godsejerne til at lade Bøndernes Jord udskifte og sørge for, at nogle af Gaardene blev flyttet ud fra Landsbyerne.*

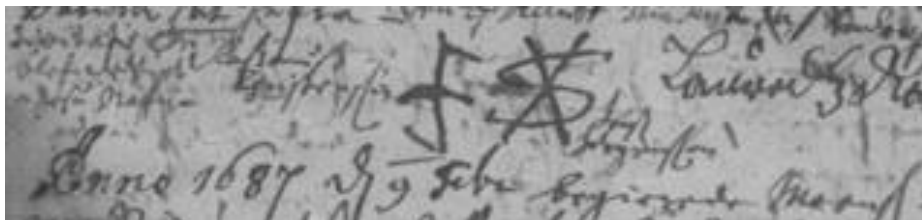
Udskiftningen bestod i, at hver Gaard fik sin Jord samlet eller kun fordelt paa 2 eller 3 Steder, medens den tidligere havde ligget mangfoldige Steder, og herefter skulde hver Gaardmand selv dyrke sin Jord, medens Gaardmændene tidligere havde dyrket Jorden i Fællesskab.

Til venstre forskellige bomærker fra *Sejerø* i Rasmus Nielsens bog. Bomærket i 3. række nr. 3 fra venstre må være det samme som det i kirkebogen på næste side. Foto: Jens Nielsen.

Til højre signetringen fundet i 2017. Motivet på signetringen er spejlvendt for at blive retvendt, når signetet blev trykket ind i voks eller lak. Men hvad er egentlig op, og hvad er ned på bomærket? Foto: Jens Nielsen.

Bomærket på den nyfundne signetring er spejlvendt som på alle andre signeter. Ved brug til indstempning i voks eller lak blev mærket dermed retvendt. Derved kommer bomærket på ringen ved indstempning til at bestå af en lang lodret hovedstreg. I hver ende er denne hovedstreg forsynet med en kort skråstreg, således at den øverste peger skråt ned til højre og den nederste skråt op til venstre. Desuden er den lodrette hovedstreg forsynet med et kryds på midten. Dertil er bomærket flankeret af initialerne O S eller S O med latinske bogstaver. Vi har endnu ikke med sikkerhed kunnet afgøre, hvilken af de to muligheder, der er den rigtige.

I dette udsnit af Sejerø Sogns kirkebog finder man under årstallet 1687 to bomærker side om side. Det til venstre har tilhørt Rasmus Christensen. Foto: Jens Nielsen.

Det kunne være interessant, hvis man kunne finde frem til, hvem der i sin tid var ejer af signetringen, men som det fremgår af det tidligere, vil der sandsynligvis være tale om, at der i tidens løb har været flere hundrede bomærker på Sejerø.

I sin bog har Rasmus Nielsen illustreret med 18 forskellige bomærker fra Sejerø. Men desværre er ingen af dem identisk med bomærket på ringen. Et af dem har dog flere klare træk til fælles med signetringens bomærke, og forskellen består blot i, at den vandrette tværstreg på midten af hovedstregen er erstattet af et kryds. Det er derfor næppe helt urealistisk at forestille sig, at der kan være tale om to varianter af et bomærke, der kan være opstået i forbindelse med ejerskifte.

Det bomærke, Rasmus Nielsen har vist, har tilhørt Rasmus Christensen, men på grund af den lille forskel har han næppe været ejer af ringen, hvad initialerne O S eller S O da også klart viser. Spørgsmålet er, om disse initialer kan bringe os videre.

Som nævnt er det først i forbindelse med udskiftningen i 1795-96, vi kender til alle ejerforholdene på Sejerø. Før den tid er der ikke mange oplysninger at gøre godt med. Da bomærker kombineret med initialer har været anvendt allerede i 15-1600-tallet, er der store muligheder for, at initialerne O S eller S O kan have været anvendt allerede dengang.

Ved gennemlæsning af Rasmus Nielsens bog er der i taksationslisten i forbindelse med udskiftningen 1795-96 for **Sejerby. Østervang** blandt andet nævnt *Jens Nielsens, Peder Sørensens, Peder Rasmussens, Ole Sørensens og Anders Mogensens Toft med Eng Sønder*. Nr. 2 under **Sejerby** er gård nr. 5 (matr.nr. 23). Her er nævnt **Søren Olsens Enke**.

I forbindelse med nr. 6 i **Sejerby**, som er gård nr. 17 (matr.nr. 5), oplyses: *80 Tdr. Ld. Gaarden ligger paa sin gamle Plads. Langebjerglodden, der i 1880'erne deles i to Dele, ligger ca. 1 km. fra Gaarden. Overdrevslodden, der i 1880'erne deles i to dele, ligger ved Vestergærde. For nylig bortsolgt fra Gaarden 5 dele.* – Niels Nielsen, Svigersøn **Ole Sørensen**, Svigersøn Søren Nielsen, Svigersøn Rasmus Rasmussen, Svigersøn Søren Jensen, Svigersøn Niels P. Jørgensen.

Under **Kongstrup** nr. 3, som er gård nr. 6 (matr.nr. 3), finder vi: *47 Tdr. Land. Gaarden ligger paa sin gamle Plads. I 1850 deles Gaarden i to dele: Laanehøjlod og Overdrevslod (Ørren).* – Rasmus Sørensen, Søn Søren Rasmussen, Søn **Ole Sørensen**; Søren Pedersen, Søn Søren Rasmussen, Søn **Ole Sørensen**, Søn Peder Sørensen; *Gaard solgt til Niels A. Pedersen; Gaard solgt til Peder M. Pedersen.*

I 1805 blev Sejerøboerne selvejere, idet de købte deres gårde af Kalundborgs borgmester Jørgen Peter Rommedahl. I **Jordebogen 1805** er under **Sejerby** Nr. 6 nævnt **Ole Sørensen**.

Under **Kongstrup** er der i **Jordebogen 1805** nævnt **Søren Olsen, Møller**. Vi finder desuden **O. Sørensen**.

I 1808 møder vi sognefoged **Ole Sørensen**.

I 1837 finder vi gaardmand **Ole Sørensen** (gård nr. 6) i *Kong-strup*.

I Rasmus Nielsens artikel: Pastor Winsløw og Sejerøboerne (Aarbog for Historisk Forening for Holbæk Amt, 1947) fortælles blandt andet om tre dansefester i januar / februar 1832, hvor *Gdr. Ole Sørensen, Kongstrup var Spillemand ved alle Sammenkomsterne.*

Stadig med udgangspunkt i initialerne O S eller S O på signetringen er der via slægtshistoriske hjemmesider fundet frem til følgende personer:

Ole Sørensen (1685-1741) husmand. Gård nr. 20 Sneerpgården, Sejerby.

Søren Olsen (1706-1776) gårdfæster af gård nr. 5 Langs Gadekæret (matr.nr. 23) i Sejerby.

Ole Sørensen (1757-1813) søn af foregående.

Ole Sørensen (1795-1871) husmand / fisker / tømmersmand.

Søren Olsen (1825-1905) søn af foregående.

På Original 1 matrikelkortet fra 1810-1860 finder vi tre forskellige steder sognefoged **Ole Sørensen**.

Vi har indtil videre ingen præcis datering på signetringen, men der er dog nogle få holdepunkter. Initialerne O S eller S O er udført med latinske bogstaver, hvilket må betyde, at de er senere end middelalder. Da bomærker går af brug omkring 1800, har vi dermed en bred dateringsramme på mindst 250 år. Fund af nogle mønter fra slutningen af 1500-tallet til slutningen af 1600-tallet peger på en vis aktivitet på lokaliteten i denne periode. Pladsen er formentlig alt-overvejende eller udelukkende anvendt af Sejerøboerne. Når de har mødtes her, har økonomiske mellemværender kunnet bringes ud af verden. Det kan dog ikke påstås, at signetringen har været anvendt i sådanne forbindelser. Da den har været anvendt som personligt smykke, kan den være tilfældigt tabt på stedet.

Det er planen – via forskellige kanaler – at arbejde videre med at forsøge at finde frem til ringens rette ejermand.

Jens Nielsen

UDFLUGT TIL UDS STILLINGEN VIKINGERNES METROPOL

på Danmarks Borgcenter søndag den 27. august 2017

Tag med foreningen til Vordingborg for at opleve udstillingen "Vikingernes Metropol" om Haithabu – eller Hedeby, som den kaldes på dansk. Der er tale om en udstilling i verdensklasse med helt unikke genstande fra Vikingemuseum Hedeby ved Slesvig sat ind i en helt ny sammenhæng og scenografi på Danmarks Borgcenter.

Den summende storby

Udstillingen handler om vikingernes handelsverden og forbindelserne over Østersøen. Hedeby var vikingetidens største handelsmetropol, der forbandt de nordiske lande med de store riger i syd og øst. Her blev der handlet pels fra Rusland, glas fra Italien, krydderier fra Mellemøsten, slaver, sølv, guld, fisk og meget andet. En summende metropol af skibe, mennesker, varer og alverdens sprog og religioner.

Udstillingen trækker samtidig tråde til vikingernes byer og bosteder rundt om i Danmark; f.eks. Vikingeborgen ved Køge og starten på det danske rige og en ny tro. Men udstillingen trækker også tråde op i tiden med de magtfulde købmænd i hansestæderne, som et par hundrede år senere blev én af det danske riges modparter i kampen om herredømmet i Østersøen og én af baggrundene for den store borg i Vordingborg.

Det praktiske: Transporten foregår i egne biler – vi deles om kørsel som vi plejer. Ved tilmelding bedes I fortælle om I kan lægge bil til. Vi kører fra museet kl. 08.30 med opsamling undervejs. Vi holder kaffepause mellem Slagelse og Næstved. Vi regner med at være tilbage på museet ca. kl. 18. Vi medbringer selv madpakker og drikkevarer.

Pris kr. 160 inklusive transport, kaffe/basse på vejen og entre. De der lægger bil til, får kr. 200 i benzinpenge.

Tilmelding: Senest den **20. august** (men helst inden) til formanden per e-mail David@Barry.DK eller telefon 5956 5660 / 4082 8024.

DRONNINGENS BESØG

13.-14. juni

Samtidig med at dronningen besøger Kalundborg, får museet besøg af 1. klasse fra Den Franske Skole i København. Der vil foregå en del i Højbyen tirsdag den 13. juni. Om formiddagen kører dronningen i karet eskorteret af Gardehusarregimentets hesteeskadron gennem byen til Bispegården, hvor hun skal se Korsriddertapetet og spise frokost. Om eftermiddagen vil der være klokkespilkoncert i Vor Frue Kirke og middelaldermusik i museets have.

Vi er blevet bedt om at lave aktiviteter for skolebørnene om eftermiddagen tirsdag den 13. og i løbet af dagen onsdag den 14. Tirsdag eftermiddag skal de bl.a. se dronningen køre fra Bispegården, og når klokkespillet er overstået, skal vi besøge kirketårnene med dem. Om onsdagen laver vi bl.a. tinstøbning med børnene, da Kathrine Brandstrup er optaget med dronningen i Vævernes Hus.

Vi har brug for 4-5 medlemmer til at hjælpe til en eller begge dage, og om tirsdagen skal man helst være villig til at bære middelaldertøj.

Tilmelding: Senest den **1. juni** (men helst inden) til formanden per e-mail David@Barry.DK eller telefon 5956 5660 / 4082 8024.

Kalundborg Arkæologiforenings bestyrelse

Formand: David Barry. Tlf. 5956 5660/4082 8024 (david@barry.dk)
Næstformand: Søren Rasmussen. Tlf. 2372 0595 (sran814@gmail.com)
Sekretær: Karen Boysen. Tlf. 5950 8911 (karen@ellemosegaard.dk)
Kasserer: Karen Vestergaard. Tlf. 4031 5242 (lindehoj@lund.mail.dk)
Redaktion: Jens Nielsen. Tlf. 4042 4326 (jen@vestmuseum.dk)
Suppleanter: Lis Dannenberg og Snorre Poulsen

http://www.vestmuseum.dk/Museumsforening/Kalundborg_Arkæologiforening.aspx